

Συζήτηση του Πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη με την Clare Woodman, επικεφαλής της Morgan Stanley για την Ευρώπη, τη Μέση Ανατολή και την Αφρική (EMEA), τη Λατινική Αμερική και τον Καναδά, και Διευθύνουσα Σύμβουλο της Morgan Stanley & Co. International, στο πλαίσιο του Ελληνικού Επενδυτικού Συνεδρίου, στο Λονδίνο

Ο Πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης συμμετείχε σε συζήτηση με την Clare Woodman, επικεφαλής της Morgan Stanley για την Ευρώπη, τη Μέση Ανατολή και την Αφρική (EMEA), τη Λατινική Αμερική και τον Καναδά, και Διευθύνουσα Σύμβουλο της Morgan Stanley & Co. International, στο πλαίσιο του Ελληνικού Επενδυτικού Συνεδρίου, που συνδιοργανώνουν η Morgan Stanley και το Χρηματιστήριο Αθηνών στο Λονδίνο. Ακολουθούν οι τοποθετήσεις του Πρωθυπουργού (ανεπίσημη μετάφραση από τα αγγλικά):

Στην εισαγωγική του τοποθέτηση, αναφερόμενος στους βασικούς στόχους της πολιτικής και την ατζέντα εκσυγχρονισμού της κυβέρνησης, ο Πρωθυπουργός ανέφερε:

Σας ευχαριστώ πολύ για την πρόσκληση. Αυτό το Συνέδριο φαίνεται να έχει εξελιχθεί σε ετήσιο θεσμό και χαίρομαι που βλέπω τόσες πολλές κορυφαίες ελληνικές εταιρείες να συμμετέχουν. Πιστεύω ότι αυτό καταδεικνύει επίσης ότι η ελληνική οικονομία περιλαμβάνει μεγαλύτερη ποικιλία κλάδων και δραστηριοτήτων από ό,τι πολλοί πιστεύουν, με πολλές εταιρείες που είναι εξαιρετικά ανταγωνιστικές, πολύ εξωστρεφείς, επικεντρωμένες στην καινοτομία και που επιδιώκουν να κατακτήσουν νέες αγορές, γιατί θεωρώ ότι αυτό το ζήτημα θα επανέλθει στη συζήτησή μας.

Πιστεύω ότι, κοιτάζοντας τη μεγάλη εικόνα, φέτος πετύχαμε τους κύριους στόχους μας. Η βασική προϋπόθεση για την επιτυχία της ελληνικής οικονομίας ήταν πάντα ο συνδυασμός, θα το αποκαλούσα, της άτεγκτης δημοσιονομικής σταθερότητας με μία ατζέντα προσανατολισμένη στην ανάπτυξη. Αυτά τα δύο είναι, βεβαίως Διαβρεβς, απολύτως αλληλένδετα. Όσο περισσότερο επιτυγχάνουμε, με συνέπεια, πρωτογενή πλεονάσματα, τόσο περισσότερη εμπιστοσύνη χτίζουμε όσον αφορά στους θεσμικούς επενδυτές, τόσο περισσότερα κεφάλαια εισρέουν στην Ελλάδα, τόσο περισσότερο μπορούμε να χτίσουμε πάνω στην πορεία της ανάπτυξής μας.

Πιστεύω ότι αυτό που έχουμε πετύχει στην Ελλάδα, το οποίο πιθανότατα δικαιολογεί την εκτίμησή σας ότι θα ξεπεράσουμε τις επιδόσεις των περισσότερων αγορών το 2026 και το 2027, αντιβαίνει σίγουρα στην ευρωπαϊκή τάση.

Σε μια εποχή που οι περισσότερες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις αγωνίζονται να περάσουν προϋπολογισμούς λιτότητας η Ελλάδα τηρεί τις δημοσιονομικές της **δεσμεύσεις**, επιτυγχάνοντας σημαντικά πρωτογενή πλεονάσματα, αλλά διαθέτει επίσης δημοσιονομικό περιθώριο για να στηρίξει τα νοικοκυριά, μέσω φορολογικών ελαφρύνσεων, και να συνεχίσει να προωθεί μία ατζέντα που ευνοεί την ανάπτυξη.

Πιστεύω ότι είναι αυτός ο συνδυασμός δημοσιονομικής σταθερότητας και πολύ ταχείας μείωσης του χρέους μας ως ποσοστό του ΑΕΠ -πιστεύω ότι αυτή είναι μια από τις βασικές μου υποχρεώσεις, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η Ελλάδα κληρονόμησε, ως αποτέλεσμα της κρίσης και παρ' όλα όσα συνέβησαν με το ελληνικό χρέος, ένα τεράστιο χρέος. Δεν μπορώ να κοιμηθώ με καθαρή συνείδηση παρά μόνο έχοντας τη γνώση ότι δεν πρέπει να κληροδοτήσουμε στην επόμενη γενιά αυτό το τεράστιο χρέος.

Όταν κοιτάζω τις προβλέψεις για το χρέος μας, πιστεύω ότι έχουμε εκπλήξει ευχάριστα τις αγορές, αλλά το πετυχαίνουμε χωρίς να εφαρμόζουμε μέτρα λιτότητας. Αυτό οφείλεται στην υποκείμενη αναπτυξιακή δυναμική της οικονομίας, στις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που έχουμε εφαρμόσει, στις εισροές κεφαλαίων στην Ελλάδα, στην ανάπτυξη που βασίζεται στις επενδύσεις την οποία υποστηρίζουμε επί του παρόντος.

Διότι το ζητούμενο δεν είναι μόνο οι πραγματικοί ρυθμοί ανάπτυξης, αλλά και για η σύνθεση της ανάπτυξης. Η Ελλάδα είχε και στο παρελθόν θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης, αλλά ήταν μία ανάπτυξη που τροφοδοτούνταν από την κατανάλωση και χρηματοδοτούνταν με χρέος. Αυτό δεν ισχύει πλέον. Επομένως, θεωρώ ότι η ανάπτυξή μας είναι ποιοτικά διαφορετική.

Στο τέλος της ημέρας, πρόκειται για μια ιστορία σύγκλισης. Εξέτασα τα στοιχεία που δημοσίευσε η Eurostat όσον αφορά στο πραγματικό καθαρό διαθέσιμο εισόδημα. Τονίζω το «καθαρό» επειδή έχουμε μειώσει σημαντικά τους φόρους. Έχουμε δει μια αύξηση -αφού συνυπολογίσουμε τον πληθωρισμό, πρόκειται για το πραγματικό καθαρό διαθέσιμο εισόδημα- κατά 22% τα τελευταία έξι χρόνια.

Άρα, αυτή πρέπει να είναι μια ιστορία σύγκλισης, προσέγγισης με την Ευρώπη -και γιατί να μην ξεπεράσουμε την Ευρώπη σε ορισμένους, τουλάχιστον, τομείς πολιτικής. Πιστεύω ότι υλοποιούμε αυτό το πρόγραμμα. Και θέλω να σας διαβεβαιώσω, σε αυτό το Συνέδριο, ότι θα παραμείνουμε απόλυτα προσηλωμένοι στις μεταρρυθμίσεις, παρά το γεγονός ότι έχουμε εισέλθει στο τρίτο έτος της κυβερνητικής μας θητείας.

Υπάρχει η παράδοση οι κυβερνήσεις να «πατούν φρένο» καθώς πλησιάζουν οι εκλογές. Δεν σκοπεύω να το κάνω αυτό. Θα συνεχίσω τις σημαντικές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, πολλές εκ των οποίων θα φέρουν το επόμενο κεφάλαιο στην αναπτυξιακή μας πορεία, μετά τις επόμενες εκλογές.

Ερωτηθείς για το ποιοι είναι οι βασικοί τομείς στους οποίους πρέπει να επικεντρωθεί η Ελλάδα για να διατηρήσει τη δυναμική του μοντέλου ανάπτυξης που ακολουθεί, ο Κυριάκος Μητσοτάκης επισήμανε:

Εφόσον αποδεχόμαστε ότι ο πρωταρχικός στόχος πρέπει να είναι η προσέλκυση επενδύσεων, τόσο εγχώριων όσο και ξένων, πρέπει να διευκολύνουμε τις επενδύσεις στην Ελλάδα. Και βέβαια, όταν μιλάμε για επενδύσεις, για την πολιτική μας όσον αφορά τις επενδύσεις, δεν αναφερόμαστε μόνο στον τουρισμό και στη ναυτιλία.

Ασφαλώς, ο τουρισμός είναι καίριας σημασίας για την Ελλάδα, αν κοιτάξετε τον αριθμό των επισκεπτών στην Ελλάδα φέτος ήταν σχεδόν 40 εκατομμύρια, αλλά και τις καθαρές τουριστικές εισροές. Ο στόχος μου όσον αφορά τον τουρισμό είναι ανερυθρίαστα φιλόδοξος: **θέλω να καταστήσω την Ελλάδα τον νούμερο ένα τουριστικό προορισμό παγκοσμίως**, εστιάζοντας στον τουρισμό υψηλής ποιότητας, στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, στις υπηρεσίες γύρω από τον τουρισμό. Γιατί δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι όταν επενδύει κανείς στον τουρισμό, υπάρχει μια ολόκληρη τοπική αλυσίδα εφοδιασμού που υποστηρίζει τον τουρισμό, δεν πρόκειται μόνο για την προσέλκυση ανθρώπων από το εξωτερικό.

Ο τουρισμός είναι ένας βασικός μοχλός της οικονομίας αλλά, βέβαια, υπάρχουν πολλοί άλλοι τομείς όπου μπορούμε να **επιτύχουμε σημαντική ανάπτυξη, από την ενέργεια έως τη μεταποίηση** -κάποιοι ξεχνούν ότι η Ελλάδα, πολλές εταιρείες που εκπροσωπούνται εδώ, διαθέτει πολύ αξιοπρεπή βάση μεταποίησης-, logistics, υποδομές, υπηρεσίες, υγειονομική περίθαλψη, εκπαίδευση -ο χώρος της εκπαίδευσης ανοίγει τώρα σε μη κρατικές δραστηριότητες- και, φυσικά, την τεχνολογία. Μπορούμε να μιλήσουμε λίγο, ίσως να κάνετε τις ερωτήσεις σας σχετικά με την τεχνολογία και την τεχνητή νοημοσύνη, γιατί θεωρώ ότι έχουμε πολύ φιλόδοξα σχέδια.

Αν κοιτάξετε ποια είναι τα βασικά εργαλεία, πρέπει να επικεντρωθούμε **στην περαιτέρω απλοποίηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος**. Για παράδειγμα, το ρυθμιστικό πλαίσιο όσον αφορά τη χρήση γης, ο χωροταξικός σχεδιασμός, η Δικαιοσύνη, όπου σημειώνουμε σημαντική πρόοδο, αν και πρόκειται για μια αργή και μακροπρόθεσμη διαδικασία. Ο Κυριάκος μεταρρυθμίστηκε, η ψηφιοποίηση, η συμμετοχή στην αγορά εργασίας. Αυτά είναι τα υποκείμενα ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν προκειμένου να διασφαλίσουμε ότι θα συνεχίσουμε να αποδίδουμε καλύτερα από την Ευρώπη ως προς τις επενδύσεις.

Όταν αναλάβαμε την εξουσία, οι επενδύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ ήταν στο 11%, με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο να είναι 21%. Είχε υπάρξει καθαρή απώλεια σχηματισμού κεφαλαίου στην Ελλάδα. Τώρα βρισκόμαστε στο 17%. Έχουμε, λοιπόν, σημειώσει **σημαντική πρόοδο, αλλά πρέπει να φτάσουμε στο 20% ή και παραπάνω**.

Αυτή, για μένα, είναι μια ατζέντα, όχι μόνο για το επόμενο έτος, αλλά για τα επόμενα πέντε χρόνια. Διότι, κοιτάζοντας τον εκλογικό κύκλο, έχω ένα πολύ σαφές σχέδιο για το πού πρέπει να πάμε τα επόμενα πέντε χρόνια. Πρέπει λοιπόν να οραματιστούμε πού θα βρίσκεται η Ελλάδα το 2030. Ή, αν θέλω να είμαι πιο φιλόδοξος, πού θα βρίσκεται η Ελλάδα το 2040.

Θα ξεκινήσουμε πολύ σύντομα έναν **νέο εθνικό διάλογο για την εκπαίδευση**. Όταν σκέφτεται κανείς την εκπαίδευση, σκέφτεται ένα παιδί που θα πάει στο νηπιαγωγείο. Ένα τετράχρονο που θα πάει στο νηπιαγωγείο του χρόνου θα αποφοιτήσει από το Λύκειο το 2040, σε έναν εντελώς διαφορετικό κόσμο.

Πιστεύω, λοιπόν, ότι είμαστε σε θέση να κάνουμε τέτοιου είδους συζητήσεις και γι' αυτό ο «ορίζοντάς» μου ξεπερνά το 2027. Διότι γνωρίζω ότι οι μεταρρυθμίσεις που ενδεχομένως εφαρμόζουμε τώρα, θα δούμε τον αντίκτυπό τους σε όρους ανάπτυξης σε μερικά χρόνια.

Πρέπει να επικεντρωθούμε στον βραχυπρόθεσμο ορίζοντα, αλλά και να έχουμε πλήρη επίγνωση ότι πρέπει επίσης να θέσουμε τα θεμέλια για τη μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη ανάπτυξη.

Σε ερώτηση για το πώς θα καταφέρει η κυβέρνηση να συνεχίσει την πρόοδο στον τομέα της κλιματικής αλλαγής και της ενεργειακής ανεξαρτησίας και να συμβάλει στην ευρωπαϊκή πολιτική για την ενεργειακή ασφάλεια κατά την πράσινη μετάβαση, ο Πρωθυπουργός σημείωσε:

Πόσο χρόνο έχουμε; Επειδή θα μπορούσα να μιλώ... Πρόκειται για ένα μεγάλο θέμα, που βρίσκεται επίσης στην «καρδιά» του ζητήματος της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας. Θα μιλήσουμε σε λίγο γι' αυτό. Η Ευρώπη δεν μπορεί να είναι ανταγωνιστική εκτός εάν έχει ανταγωνιστικές τιμές ενέργειας, ειδικά όσον αφορά στις τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας, που έχουν σχεδόν διπλασιαστεί σε σχέση με το 2019. Αυτό δεν μπορεί να είναι βιώσιμο μακροπρόθεσμα.

Όσον αφορά στην Ελλάδα όμως, πριν από έξι χρόνια πήραμε μια απόφαση: θα επενδύσουμε σημαντικά στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, θα απομακρυνθούμε από τον λιγνίτη, καθώς από τότε ήταν προφανές ότι θα ήταν πολύ ακριβός, και χρειαζόμαστε το φυσικό αέριο ως μεταβατικό καύσιμο για το ορατό μέλλον.

Έχουμε πετύχει αυτούς τους στόχους. Παράγουμε περισσότερο από το 50% της ηλεκτρικής μας ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, ενώ το ενδιαφέρον για νέα έργα ΑΠΕ είναι μεγαλύτερο από ό,τι μπορούμε πρακτικά να καλύψουμε. Θα επιτύχουμε τους στόχους μας για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, πρέπει όμως να επικεντρωθούμε στην αποθήκευση, είτε πρόκειται για μπαταρίες είτε για αντλησιοταμίευση. Η γεωγραφία μας μάς δίνει τη δυνατότητα να το καλύψουμε. Αυτό λοιπόν θα μας δώσει μεγάλη προώθηση.

Για πρώτη φορά εξερευνούμε τους δικούς μας πόρους. Μπορούμε να γίνουμε ενεργειακά ανεξάρτητοι όσον αφορά στο φυσικό αέριο; Ποιος ξέρει; Αλλά έχουμε αρκετές ενδείξεις ότι αξίζει τον κόπο να προσπαθήσουμε. Έτσι, **θα στήσουμε το πρώτο ερευνητικό γεωτρήπανο**, θα πραγματοποιήσουμε την πρώτη γεώτρηση μετά από 40 χρόνια, δυτικά της Κέρκυρας, σε μια πολλά υποσχόμενη ερευνητική προσπάθεια.

Φυσικά χαίρομαι που μπροστάρής σε αυτό το εγχείρημα δεν είναι μόνο η Εχxon, έχουμε δύο ελληνικές εταιρείες, την Energean και την HELLENIC ENERGY, που αναλαμβάνουν ηγετικό ρόλο σε αυτή την προσπάθεια. Ίσως, λοιπόν, υπάρξει σημαντική βελτίωση στην ενεργειακή μας ανεξαρτησία. Αλλά γνωρίζουμε ότι, σε βραχυπρόθεσμο έως μεσοπρόθεσμο επίπεδο, θα χρησιμοποιούμε φυσικό αέριο για ηλεκτροπαραγωγή.

Και, φυσικά, αξιοποιούμε επίσης τη γεωγραφική μας θέση. Πριν από πέντε χρόνια δεν βρισκόμασταν στον ενεργειακό χάρτη της Ευρώπης, ήμασταν κάπου στην περιφέρεια. Τώρα, με όλα όσα συμβαίνουν και την αναταραχή στην παγκόσμια αγορά ενέργειας βρισκόμαστε στο επίκεντρο των εξελίξεων στην Ανατολική Μεσόγειο. Αυτό είναι πολύ σημαντικό για την Ελλάδα

από γεωπολιτική άποψη, το γεγονός ότι είμαστε το **σημείο εισόδου για το αμερικανικό LNG**, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και στην ευρύτερη περιοχή.

Είμαστε πάροχος ενεργειακής ασφάλειας για τους φίλους μας στα βόρεια, τις βαλκανικές χώρες, και φυσικά, όσον αφορά στην Ουκρανία, το γεγονός ότι στέλνουμε φυσικό αέριο στην Ουκρανία σήμερα δεν είναι μόνο από οικονομικής αλλά και από γεωπολιτικής πλευράς πολύ σημαντικό για την Ελλάδα. Μετατρέψαμε κάτι που ήταν μειονέκτημα σε πλεονέκτημα.

Και φυσικά, δεν πρόκειται μόνο για το LNG. Δεν κοιτάζουμε μόνο το αμερικανικό LNG. Κοιτάζουμε και προς τον νότο. Κατασκευάζουμε όλες τις διασυνδέσεις για ηλεκτρική ενέργεια προς την ανατολή, με την Κύπρο, την Αίγυπτο, όπως και τις νέες εμπορικές οδούς που αφορούν τη Μέση Ανατολή και την Ινδία.

Προσεγγίζοντας συνολικά τη συζήτηση γύρω από την ενέργεια στην Ελλάδα και την Ευρώπη, πιστεύω ότι υπάρχει μια γενική συναίνεση ως προς την απανθρακοποίηση, να κάνουμε πρώτα το εύκολο μέρος. Ας μην επιβαρύνουμε υπερβολικά τις επιχειρήσεις μας, ειδικά σε τομείς που είναι δύσκολο μειώσουν τις εκπομπές με τις υφιστάμενες τεχνολογικές δυνατότητες, σε μια εποχή που οι σχετικές τεχνολογίες απλά δεν είναι εμπορικά βιώσιμες.

Δεν μπορούμε να εξετάζουμε την πράσινη μετάβαση και τους κλιματικούς μας στόχους ανεξάρτητα από την ανταγωνιστικότητα και την κοινωνική συνοχή. Θεωρώ ότι αυτό είναι κάτι για το οποίο στην Ευρώπη, τουλάχιστον σε επίπεδο Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, έχουμε δώσει απόλυτα σαφείς κατευθύνσεις στο Κοινοβούλιο. Εξακολουθούμε να είμαστε φιλόδοξοι όσον αφορά στους κλιματικούς μας στόχους, αλλά δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ως Ευρώπη ευθυνόμαστε για το 6% των παγκόσμιων εκπομπών.

Ας πάρουμε για παράδειγμα τη ναυτιλία. Είμαστε **εξαιρετικά ανταγωνιστικοί στον τομέα της ναυτιλίας. Ωστόσο, σε κάποιο σημείο, συζητήθηκε μια συμφωνία σε επίπεδο ΔΝΟ που ουσιαστικά επέβαλε φόρο στις ναυτιλιακές εταιρείες με την προοπτική ανάπτυξης λύσεων απανθρακοποίησης στο μακρινό μέλλον, δίχως η τεχνολογία να είναι προφανής. Πιστεύω λοιπόν ότι αυτή ήταν μια λανθασμένη προσέγγιση. Το καταστήσαμε σαφές. Πρέπει να επικεντρωθούμε στα καύσιμα μετάβασης, για παράδειγμα στο φυσικό αέριο**

Ας μειώσουμε λοιπόν τις εκπομπές καταρχάς όπου μπορούμε να το κάνουμε και να το κάνουμε γρήγορα. Μιλάμε για φιλόδοξους στόχους ενώ υπάρχουν ακόμα πολλές ευρωπαϊκές χώρες που καίνε άνθρακα για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Τίποτα δεν είναι εύκολο, αλλά ας κάνουμε πρώτα τα προφανή και ας διασφαλίσουμε ότι δεν θα καταστρέψουμε την ευρωπαϊκή βιομηχανία στην προσπάθειά μας να επιτύχουμε κλιματικούς στόχους που είναι απλά υπερβολικά φιλόδοξοι.

Ερωτηθείς για την ψηφιακή μετάβαση στην Ελλάδα και τις πολιτικές που ακολουθεί στο πεδίο της καινοτομίας, ο Κυριάκος Μητσοτάκης υπογράμμισε:

Πρώτα απ' όλα, θα ήθελα να επισημάνω ότι **για την Ελλάδα, η ψηφιακή μετάβαση έχει αποδειχθεί μια τεράστια ευκαιρία**. Θα έλεγα ότι ίσως αυτός είναι ένας τομέας στον οποίο το κράτος μπορεί ακόμη και να προπορεύεται των ιδιωτικών επιχειρήσεων. Αν κοιτάξετε τι έχουμε πετύχει στην ψηφιοποίηση των συναλλαγών μεταξύ των επιχειρήσεων και των πολιτών με το κράτος, θεωρώ ότι έχει υπάρξει μια μετασχηματιστική αλλαγή. Η πρωτοβουλία μας gov.gr έχει αποδειχθεί εξαιρετικά επιτυχημένη, σε σημείο που το gov.gr είναι το δεύτερο δημοφιλέστερο brand στην Ελλάδα, στον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα. Εκτιμώ ότι αυτό μας λέει κάτι για το πώς οι πολίτες αγκαλιάζουν την τεχνολογία, εφόσον πραγματικά κάνει τη ζωή τους ευκολότερη.

Φυσικά, πρόκειται για βελτίωση της παραγωγικότητας. Αν σκεφτείτε πόσος χρόνος χάνεται, ειδικά σε μια μεσαίου μεγέθους επιχείρηση, στις συναλλαγές με το κράτος, η δυνατότητα να το κάνουμε αυτό βελτιώνει πραγματικά την παραγωγικότητά μας. Μιλάμε για τον «Μετασχηματισμό 1.0».

Η έκδοση «2.0» αφορά τον τρόπο με τον οποίο προστίθενται στοιχεία τεχνητής νοημοσύνης για τη βελτίωση της παραγωγικότητας του δημόσιου τομέα. Εργαζόμαστε σκληρά σε αυτό το θέμα, σε συνεργασία με μερικές από τις κορυφαίες εταιρείες τεχνολογίας. Αλλά και το πώς μπορεί να αναπτυχθεί στην Ελλάδα ένα τεχνολογικό οικοσύστημα που θα αναπτύσσει κυρίως εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης.

Αλλά το πιο σημαντικό είναι πώς θα πείσουμε -και αυτό ήδη συμβαίνει- όλες τις μεγάλες εταιρείες που συμμετέχουν σε αυτή τη συζήτηση να χρησιμοποιήσουν την τεχνητή νοημοσύνη και την τεχνολογία για να βελτιώσουν τη δική τους παραγωγικότητα -και ελπίζουμε ότι θα απευθυνθούν πρώτα στις ελληνικές εταιρείες αντί απλώς να εισάγουν εργαλεία.

Και βέβαια, όσον αφορά στις υποδομές, κατασκευάζουμε πολλά data centres στην Ελλάδα, επειδή μπορούμε να εξασφαλίσουμε την προμήθεια ενέργειας. Αλλά το ζητούμενο δεν είναι μόνο οι υποδομές και η κυριαρχία επί των δεδομένων, αλλά, κατά τη γνώμη μου, η ανάπτυξη έξυπνων εφαρμογών, τόσο σε κυβερνητικό όσο και σε ιδιωτικό επίπεδο, που θα βελτιώσουν την παραγωγικότητα.

Όσον αφορά στη λειτουργία της κυβέρνησης, πιστεύω πραγματικά ότι έχουμε την ευκαιρία να κάνουμε άλμα ξεπερνώντας πολλές άλλες κυβερνήσεις. Δεν υπάρχουν πολλές κυβερνήσεις που έχουν αυτό που διαθέτουμε στην Ελλάδα σήμερα. Αν κοιτάξετε, για παράδειγμα -δεν θέλω να χρησιμοποιήσω το παράδειγμα του Ηνωμένου Βασιλείου- χώρες όπως η Γερμανία, η Γερμανία εξακολουθεί να είναι μια χώρα της αναλογικής εποχής από πολλές απόψεις.

Αυτό που έχουμε στην Ελλάδα, δεν νομίζω ότι έχει αναγνωριστεί αρκετά όσον αφορά τη σημασία του και το πόσο μπορούμε να χτίσουμε πάνω σε αυτά τα θεμέλια για να **ξεκινήσουμε την επόμενη «επανάσταση παραγωγικότητας» στον δημόσιο τομέα**. Αν κοιτάξετε τα προβλήματα, τις μεγάλες μεταρρυθμίσεις, για παράδειγμα, τη χρήση της γης, την έκδοση οικοδομικών αδειών, υλοποιούμε μια μεγάλη διαρθρωτική αλλαγή. Αυτά είναι ζητήματα που

η τεχνολογία θα μας βοηθήσει να αντιμετωπίσουμε. Ακόμη και ζητήματα που προέρχονται από το παρελθόν.

Έχουμε μεγάλα ζητήματα στην Ελλάδα που συνδέονται με τις αγροτικές επιδοτήσεις. Αυτό είναι ουσιαστικά ένα πρόβλημα συγχώνευσης βάσεων δεδομένων και διασταύρωσης πληροφοριών που ήδη υπάρχουν. **Είναι μια επώδυνη μετάβαση αυτή τη στιγμή, αλλά σε ένα χρόνο από τώρα, θα είμαστε σε θέση να διασφαλίσουμε ότι όποιος παραγωγός δικαιούται επιδότηση θα λάβει το ποσό που δικαιούται.** Και επειδή εξαλείφουμε το περιττό βάρος και τη διαφθορά από το σύστημα, οι πραγματικοί αγρότες θα λάβουν περισσότερα χρήματα, καθώς το συνολικό ποσό παραμένει το ίδιο. Αυτό είναι ένα παράδειγμα μεταρρύθμισης που μπορεί να είναι επώδυνη βραχυπρόθεσμα, αλλά μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα είναι το σωστό.

Πιστεύω ακράδαντα στην τεχνολογία ως καταλύτη και υπάρχουν πολλά παραδείγματα για το πώς μπορούμε να κάνουμε τη ζωή μας ευκολότερη και πώς μπορούμε να είμαστε πολύ καινοτόμοι στον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιούμε την τεχνολογία για να παρέχουμε καλύτερες δημόσιες υπηρεσίες.

Σε ερώτηση για τον ρόλο της Ελλάδας όσον αφορά τις ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες ενίσχυσης της παγκόσμιας ασφάλειας, ο Πρωθυπουργός ανέφερε:

Πιστεύω ότι η Ελλάδα **έχει ανακτήσει την αξιοπιστία της στην Ευρώπη** και αυτό μας επιτρέπει να έχουμε μεγαλύτερο αποτύπωμα από ό,τι τυπικά θα μας αναλογούσε. Η Ελλάδα έχει σήμερα υποψήφιο για την προεδρία του Eurogroup, θα βρίσκεται μαζί σας αύριο. Υπάρχουν δύο υποψήφιοι, ένας Βέλγος κι ένας Έλληνας. Δεν γνωρίζω τι θα συμβεί, αλλά το γεγονός ότι 10 χρόνια μετά τη δημοσιονομική κρίση η Ελλάδα μπορεί, αξιόπιστα, να διεκδικεί την προεδρία του Eurogroup είναι, θαρρώ, ενδεικτικό της προόδου που έχουμε πετύχει και της επιδίωξής μας να διαδραματίζουμε ρόλο στις ευρωπαϊκές υποθέσεις.

Το έχουμε κατορθώσει στο παρελθόν, σε δύσκολες περιόδους. Θυμάμαι, για παράδειγμα, την πανδημία και το πιστοποιητικό εμβολιασμού. Βρεθήκαμε στην πρώτη γραμμή της επαναλειτουργίας του τουρισμού την περίοδο του COVID. Έχουμε, λοιπόν, αποδείξει στην πράξη ότι μπορούμε να συμβάλλουμε σε διαβουλεύσεις που γίνονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτός είναι, αναμφίβολα, ο ρόλος που θέλω να έχει η Ελλάδα.

Και αν κοιτάξει κανείς την Ευρώπη σήμερα, έχουμε συγκεκριμένες προτεραιότητες. Η έκθεση Draghi τα λέει όλα. Έχουμε όμως σημειώσει επαρκή πρόοδο στο τέλος της ημέρας; Η απάντηση είναι «όχι». Ενέργεια, διασυνδέσεις, η δημιουργία μιας πραγματικά ευρωπαϊκής αγοράς ενέργειας που θα μειώσει τις τιμές της ενέργειας για όλους. Η Ένωση Αποταμιεύσεων και Επενδύσεων, αυτό που αποκαλούσαμε ένωση κεφαλαιαγορών. Σε αυτό το πεδίο σημειώνουμε επιτυχίες. **Το Χρηματιστήριο Αθηνών είναι πλέον μέρος του Euronext, οπότε είμαστε ανοιχτοί στο να συμμετάσχουμε σε μεγαλύτερα σχέδια, υπάρχουν ξένες τράπεζες που αποκτούν μερίδια σε ελληνικές τράπεζες.** Πιστεύουμε σε αυτή την ευρύτερη ευρωπαϊκή ιστορία.

Απλοποίηση. Χθες διάβαζα ένα άρθρο στους «Financial Times» σχετικά με το κόστος υποβολής αίτησης στο Ταμείο Καινοτομίας. Είναι παράλογο. Έχουμε δημιουργήσει μια ευρωπαϊκή γραφειοκρατία που καταπνίγει την καινοτομία και τελικά μόνο δημιουργεί πρόσθετα βάρη. Πιθανώς δεν αξίζει τον κόπο για τις εταιρείες να περάσουν όλη αυτή τη διαδικασία.

Ενιαία αγορά. Το 28ο καθεστώς -είναι κάτι για το οποίο έγραψε ο Letta. Είναι πολύ σημαντικό. Μπορούμε να δημιουργήσουμε ένα πλαίσιο που θα επιτρέπει στις νεοφυείς επιχειρήσεις μας να δραστηριοποιούνται σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες;

Επομένως, αυτές είναι τέσσερις θεματικές. Και δεν αναφέρομαι στα γεωπολιτικά θέματα και στην άμυνα, όπου προσδοκώ η Ελλάδα να διαδραματίσει έναν ρόλο και να συμβάλει στη συζήτηση.

Θα έλεγα επίσης ότι η Ελλάδα βρίσκεται σε διαφορετική κατάσταση. Μιλήσαμε πολύ για την επιτυχία της οικονομίας μας. Συνδέεται άμεσα με την πολιτική σταθερότητα. Ρίχνοντας μία ματιά σε ευρωπαϊκές χώρες, ορισμένες βρίσκονται σήμερα σε δύσκολη κατάσταση επειδή η πολιτική (politics) δεν λειτουργεί. Η πολιτική στην Ελλάδα λειτουργεί και θα συνεχίσει να λειτουργεί. Είμαι πεπεισμένος ότι αυτό θα εξακολουθεί να ισχύει μετά τις εκλογές του 2027, καθώς, στο τέλος της ημέρας, οι πολίτες γνωρίζουν ότι η χώρα χρειάζεται σταθερή κυβέρνηση ώστε να διασφαλιστεί η ασφάλεια και η ευημερία. Αυτή τη στιγμή η Νέα Δημοκρατία είναι, θαρρώ, η μοναδική πολιτική δύναμη που έχει αξιόπιστη πρόταση για τη διακυβέρνηση και την πρόοδο της χώρας.

Για τον λόγο αυτό είμαι ιδιαίτερα αισιόδοξος για τις κάλπες του 2027. **Και, ασφαλώς, θα ήθελα να επισημάνω στο ακροατήριό μας ότι οι εκλογές θα λάβουν χώρα την άνοιξη του 2027.** Έχω λάβει μέρος στις εργασίες αυτού του συνεδρίου πολλές φορές, θυμάμαι τον σκεπτικισμό που αντιμετώπισα όταν βρέθηκα εδώ πριν τις εκλογές του 2023. Τότε το ερώτημα ήταν: «Θα έχετε απόλυτη πλειοψηφία;». Απαντούσα «ναι». Πολλοί το αμφισβητούσαν αλλά τα καταφέραμε. Θυμάμαι ότι τον Απρίλιο του 2023 οι δημοσκοπήσεις έδειχναν ότι θα παίρναμε 33% και λάβαμε 41%.

Τηρήσαμε τις υποσχέσεις μας. Έχουμε ένα μήνυμα να στείλουμε για το μέλλον της χώρας, για τα επόμενα πέντε χρόνια. Και γι' αυτό πιστεύω ότι η πολιτική σταθερότητα είναι τόσο σημαντική, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και στην Ευρώπη. Επομένως, όταν μιλάμε στην Ευρώπη και προσπαθούμε να παρουσιάσουμε τα επιχειρήματά μας για το τι είναι καλό για την Ευρώπη, πιστεύω ότι μας ακούνε. Και πιστεύω ότι έχουμε αυτή την ικανότητα.

Ειδικά όταν κάθεται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, φοράς δύο «καπέλα», το εθνικό σου καπέλο και το ευρωπαϊκό σου καπέλο. Έχω πλήρη επίγνωση του γεγονότος ότι, φυσικά, οι εθνικές προτεραιότητες είναι σημαντικές. Αλλά αν η Ευρώπη δεν τα πάει καλά, δεν θα τα πάμε καλά ούτε εμείς. Αν οι μεγάλες ευρωπαϊκές αγορές εισέλθουν σε ύφεση, τι θα σημαίνει αυτό για τον τουρισμό μας; Δεν είμαστε, λοιπόν, ένα «νησί» ανάπτυξης σε μια «ταραγμένη θάλασσα». Πρέπει να διασφαλίσουμε ότι και η Ευρώπη θα τα πάει καλά, για να τα πάμε ακόμα καλύτερα εμείς.

Ερωτηθείς για την κοινωνική πολιτική που ακολουθεί η κυβέρνηση, ο Πρωθυπουργός σημείωσε:

Πιστεύω ότι βιώνουμε μια περίοδο κατά την οποία όλοι όσοι βρίσκονται στην κυβέρνηση είναι υπό πίεση -μερικοί περισσότερο από άλλους. Αλλά αυτό ισχύει και για εμάς. **Το κόστος ζωής είναι ένα πραγματικό πρόβλημα.** Πρέπει να το αναγνωρίσουμε ανοιχτά. **Είναι ευχάριστο να μιλάμε για τις μακροοικονομικές επιδόσεις, αλλά οι πολίτες πρέπει να το νιώσουν στο πορτοφόλι τους.**

Η πρώτη μου προτεραιότητα είναι να διασφαλίσω ότι η μακροοικονομική επιτυχία θα μεταφραστεί σε αυξημένη προσωπική ευημερία για τους πολίτες. Τι σημαίνει αυτό; Στήριξη του διαθέσιμου εισοδήματος, σημαίνει καλύτερους μισθούς. Σημαίνει επίσης ότι οι εταιρείες, βρίσκονται και εδώ, πρέπει να κατανοήσουν ότι όσο η οικονομία πάει καλύτερα πρέπει να μοιραστούν την ευημερία της επιχείρησης με τους υπαλλήλους. Έχουμε δει αυξήσεις στους ονομαστικούς μισθούς, αλλά μπορούμε να τα πάμε καλύτερα.

Και φυσικά, επιστρέφουμε στην κοινωνία 1,7 δισεκατομμύρια ευρώ με τη μορφή φορολογικών ελαφρύνσεων. Αν είσαι νέος κάτω των 25 ετών στην Ελλάδα, δεν θα πληρώσεις φόρο εισοδήματος. Καθόλου. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε μια εποχή που θέλουμε να κατευθύνουμε περισσότερους νέους προς την τεχνική εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση. Εκεί είναι όπου χρειαζόμαστε δεξιότητες. Αν ρωτήσεις τις εταιρείες σε ποιους τομείς χρειάζονται δεξιότητες, εκεί είναι που τις χρειάζονται και θέλω οι εταιρείες αυτές να εκπαιδεύσουν τους νέους.

Εάν εισέλθετε στην αγορά εργασίας σε ηλικία 22 ετών, για παράδειγμα, ή 20 ετών, για πέντε χρόνια δεν θα πληρώσετε φόρο εισοδήματος. Και μεταξύ 25 και 30 ετών θα έχετε συντελεστή 9% αντί για 22%. Προβλέπεται μεγαλύτερη έκπτωση φόρου για οικογένειες με παιδιά, ανάλογα με τον αριθμό των τέκνων. Συνεπώς, οι πολίτες θα τα δουν αυτά στον μισθό τους τον Ιανουάριο, και αυτό είναι σημαντικό, γιατί είναι πραγματικό πρόβλημα.

Νομίζω ότι το μεγαλύτερο λάθος στο οποίο μπορούμε να υποπέσουμε είναι να είμαστε αλαζόνες για τη συνολική απόδοση της οικονομίας μας, χωρίς να αναγνωρίζουμε ότι αυτό πρέπει να μεταφραστεί σε καλύτερους πραγματικούς μισθούς, αλλά και σε καλύτερες δημόσιες υπηρεσίες.

Έχουμε κάνει μεγάλες βελτιώσεις στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης και αυτό με χαροποιεί. Ριζικές αλλαγές λαμβάνουν χώρα στο Εθνικό Σύστημα Υγείας. Οι πολίτες αρχίζουν να το αναγνωρίζουν. Για παράδειγμα, ως προς το μέλλον της υγειονομικής περίθαλψης και το κόστος της, πρωτοπορούμε στην πρόληψη μέσω προληπτικών εξετάσεων στην Ελλάδα. Αυτό είναι το μέλλον της υγειονομικής περίθαλψης.

Άρα, οι πολίτες χρειάζεται να καταλάβουν ότι νοιαζόμαστε για αυτούς. Μπορεί να μην είμαστε πάντα σε θέση να λύσουμε όλα τα προβλήματά τους -κανείς δεν είναι- αλλά νοιαζόμαστε και

προσπαθούμε. Αυτές είναι δύο σημαντικές λέξεις που πρέπει να βρίσκονται στην πρώτη γραμμή.

Διότι είναι ιδιαίτερα επικίνδυνο για εμάς να ερχόμαστε σε αυτές τις επίσημες επενδυτικές διασκέψεις, να παίρνουμε το χειροκρότημα που σε κάποιο βαθμό θεωρώ ότι μας αξίζει, αλλά πρέπει να αναγνωρίζουμε ότι είμαστε πολιτικοί και είμαστε εδώ για να βελτιώσουμε τη ζωή των πολιτών.

Και, φυσικά, όλοι έχουμε έναν ρόλο να διαδραματίσουμε. Σε ό,τι αφορά τις επιχειρήσεις, με την προσφορά καλύτερων μισθών και περισσότερων παροχών. Είμαι χαρούμενος για το γεγονός ότι έχουμε συμφωνία για τις συλλογικές διαπραγματεύσεις στην Ελλάδα. Για πρώτη φορά, τα συνδικάτα, οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι, κάθισαν και είπαν: «Μπορούμε πραγματικά να φτάσουμε σε ένα σημείο όπου χρειάζονται περισσότερες συλλογικές διαπραγματεύσεις στην Ελλάδα». Αυτό είναι καλό και για τις δύο πλευρές. Όσον αφορά στις τράπεζες, με την παροχή περισσότερων πιστώσεων στην πραγματική οικονομία, περισσότερων δανείων. Ακόμα δεν έχουμε αρκετή τραπεζική χρηματοδότηση στην Ελλάδα.

Πρέπει λοιπόν να καταλάβουμε ότι χρειαζόμαστε ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο -αν και δεν μου αρέσει ο όρος, επειδή έχει χρησιμοποιηθεί υπερβολικά, ουσιαστικά όλοι πρέπει να καταλάβουν ότι είναι μέτοχοι σε αυτό, ότι έχουν κάτι να προσδοκούν. Αν η χώρα τα πάει καλά, αυτό δεν αφορά μόνο λίγους, αφορά την πλειονότητα των Ελλήνων, που πρέπει να επωφεληθούν από αυτή τη νέα κοινή ευημερία.